

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1936 kl. 2 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion, II: 620, angående reformering enligt vissa riktlinjer av undervisningen vid de högre allmänna läroverken.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 620, har herr *Jacobsson m. fl.* föreslagit, att riksdagen i skriftelse till Kungl. Maj:t ville begära en utredning rörande undervisningen vid de högre allmänna läroverken efter i huvudsak de riktlinjer, som i motionen angivits, därvid särskilt kravet på en minskning av elevantalet i klasserna borde uppmärksammas. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt och erhållit skolöverstyrelsens utlåtande över förevarande motion. Överstyrelsen, som i utlåtandet först punkt för punkt yttrat sig över de i motionen framförda förslagen, uttalar därefter beträffande motionen i dess helhet, att vissa där ifrågasatta förändringar torde kunna genomföras successivt under det ständigt pågående reformarbetet vid läroverken, under det att andra vore förknippade med kostnadsökningar av sådan storleksordning, att överstyrelsen ställde sig tveksam mot ett omedelbart aktualiserande av dessa reformer. Då överstyrelsen under sådana förhållanden och med hänsyn till att omorganisationen av det högre skolväsendet nätt och jämnt hunnit avslutas icke kan finna det påkallat eller lämpligt att nu vidtaga en mer eller mindre fullständig nyorganisation av de allmänna läroverken, anser sig överstyrelsen icke böra tillstyrka motionen i vad den avser en omedelbar ny utredning rörande detta undervisningsväsendes organisation. *Utlåtande över motionen.*

I förevarande motion beröras åtskilliga problem av synnerligen stor betydelse i fråga om den högre skolundervisningens organisation och uppgifter. Utskottet har funnit de av motionärerna framförda synpunkterna i väsentliga avseenden beaktansvärda. Emellertid var frågan om den högre skolundervisningens organisation så sent som vid 1927 års riksdag föremål för en ingående prövning, som resulterade i en vittgående omdaning av skolväsendet, en omdaning, som först sedan ett par år tillbaka kan anses slutförd. Den genomförda läroverksorganisationen bör enligt utskottets mening ännu i sina huvuddrag lämnas orubbad för att tillräcklig erfarenhet må kunna vinnas om dess verkningar. Läroverken äro efter en långvarig period av intensivt omdaningsarbete i behov av en tids arbetsro, som gör det möjligt för dem att på den givna organisationens grund *Utskottet.*

frambringa bästa möjliga resultat och vinna erfarenheter, vilka på ett fruktbart sätt kunna tillgodogöras en fortsatt utveckling. En utredning med så vittgående syfte som den av motionärerna föreslagna skulle enligt utskottets mening ur nu angivna synpunkter icke vara lycklig.

Utskottet vill emellertid närmare beröra ett par av de spörsmål, vilka beteckna huvudlinjerna i motionens uppläggning utan att i egentlig mening röra den rent organisatoriska sidan av skolväsendet. Till ett av dessa spörsmål, nämligen frågan om obligatorisk undervisning i arvsbiologi och allmän hygien, har utskottet tillfälle att taga ställning vid behandlingen av en annan av samma motionärer härutinnan väckt motion. Beträffande ett annat av dessa spörsmål, skolläkarväsendets utbyggande till större ändamålsenlighet och effektivitet, vill utskottet understryka frågans stora betydelse och uttala sin anslutning till förslaget syfte i denna punkt. Med hänsyn till de betydande kostnader, som en omorganisation av skolläkarinstitutionen skulle medföra, anser sig utskottet icke nu kunna tillstyrka skrivelse i frågan. Utskottet vill dock uttala, att en viss ökning av effektiviteten av skolläkarinstitutionen bör kunna vinnas inom den nuvarande kostnadsramen eller med en endast obetydlig ökning av kostnaderna.

Vad slutligen beträffar det av motionärerna framförda kravet på att elevantalet i de högre allmänna läroverkens klasser nedbringas, så att undervisningen kan göras mera effektiv utan att därför bli alltför betungande vare sig för lärare eller lärjungar, finner utskottet det uppenbart, att det här påtalade missförhållandet försvårar och äventyrar ernåendet av fullgoda resultat av undervisningen. Denna utskottets uppfattning bestyrkes också genom skolöverstyrelsens uttalande, att den ökning i lärjungeantalet, som under senare år inträtt på grund av den starka tillströmningen till läroverken, i hög grad verkat tyngande på undervisningen. Utskottet anser det därför önskvärt, att åtgärder vidtagas i syfte att vinna en bättre ordning i detta hänseende. Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande hänvisat till en av 1927 års skolsakkunniga verkställd utredning rörande den kostnadsökning för de allmänna läroverken, som skulle bli en följd av sänkning av maximiantalet lärjungar i varje klass från 30 till 25 i gymnasiet och realskolans högsta klass samt från 35 till 30 inom realskolan i övrigt. De betydande kostnader, som åtgärder av detta slag skulle medföra, ha gjort överstyrelsen tveksam gentemot ett omedelbart aktualiserande av förevarande reformkrav. Utan att vilja närmare ingå på denna sida av saken finner utskottet det emellertid påkallat, att frågan upptages till förutsättningslös prövning och utredning, varvid framkomligheten av olika vägar bör prövas samt ekonomiska och pedagogiska synpunkter avvägas mot varandra. Utskottet finner detta så mycket mera angeläget som, enligt vad utskottet erfarit, ovan nämnda maximiantal i verkligheten ofta måste överskridas. Om det skulle visa sig möta stora svårigheter av ekonomisk art att få till stånd den i ovanberörda utredning åsyftade sänkningen, finner utskottet, att redan en sänkning från 30 till 28, respektive 35 till 32, skulle komma att bli av stort värde. Slutligen vill

utskottet även erinra därom, att riksdagen genom sin årligen återkommande prövning av anslagen till parallellavdelningar vid de allmänna läroverken kan och bör utöva ett reglerande inflytande på frågan om kostnaderna för åtgärder i ovan angiven riktning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande möjligheterna för minskning av det fastställda maximiantalet lärjungar i de högre allmänna läroverkens klasser.

Stockholm den 28 mars 1936.

På utskottets vägnar:

JOSEF WEIJNE.

Närvarande vid ärendets behandling i utskottet: herr *Weijne*, herr *Sefve*, herr *Niklasson*, herr *Meyerhöffer*, fru *Gustafson*, fru *Eklund*, herr *Norén*, herr *Malmqvist**, herr *Holm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.